Maa- ja metsätalousministeriö Neuvostoraportti EU/12/2023-MMM-80

Uusitalo Laura, Kallio Matias, Ratasvuori Heta, Hörman Ari, Häkkilä Juliana

26.10.2023

Maatalous- ja kalastusneuvoston 23.-24.10.2023 neuvostoraportti

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 23.-24.10.2023

Maatalous- ja kalastusneuvosto järjestettiin Luxemburgissa 23.-24.10.2023. Kokouksessa Suomea edusti maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah.

Neuvosto pääsi poliittiseen yhteisymmärrykseen ehdotuksesta vuoden 2024 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Lisäksi neuvosto valmistautui ICCATin (Kansainvälinen Atlantin tonnikalojen suojelukomissio) vuosikokoukseen.

Neuvosto keskusteli myös jätepuitedirektiivin elintarvikkeisiin liittyvistä näkökohdista, erityisesti elintarvikejätteelle asetetusta vähennystavoitteesta. Jäsenvaltiot ottivat ehdotuksen positiivisesti vastaan. Oikeudellisesti sitovat tavoitteet nähtiin yleisesti ottaen hyvänä asiana, mutta esim. kotitalousjätteen vähentämisen sitova tavoite nähtiin haastavana elintarvikejätteen määritelmän vuoksi. Jäsenvaltioilla oli kansallisia esimerkkejä siitä, miten elintarvikejätteen vähennystavoitteisiin voitaisiin päästä.

Lisäksi neuvosto keskusteli maatalousmarkkinoiden tilanteesta. Ukrainan maatalousministeri piti keskustelun alussa puheenvuoron. Jäsenvaltiot osoittivat laajaa solidaarisuutta Ukrainalle ja kautta linjan toistui viesti solidaarisuuskaistojen vahvistamisen tarpeesta edelleen. Uuteen komission ja Ukrainan väliseen viljanvientiratkaisuun oltiin pääosin melko tyytyväisiä, mutta tietyt Ukrainan naapurivaltiot suhtautuivat järjestelyyn kriittisemmin.

Markkinatilanteen yhteydessä keskusteltiin myös kahden jäsenvaltion ehdottamasta kriisivälineestä, Suomenkin tukemana luomutuotteiden kysynnän vähentymisestä hintainflaation vuoksi sekä Visegrad-maiden kokouksesta Ukrainan viennistä sekä metsäpolitiikkojen pirstaloitumisesta. Valtaosa jäsenvaltiosta nosti Suomen tavoin pysyvän metsäkomitean, neuvoston metsätyöryhmän sekä maatalous- ja kalastusneuvoston tärkeän roolin metsiä koskevien lakialoitteiden ja päätösten valmistelussa.

Neuvoston muissa asioissa tuli esiin myös EU:n hiilimarkkinoiden vaikutus maatalousalaan ja elintarviketeollisuuteen, EU:n maatalousalan nykyiset haasteet, hiilipoistumien sertifioinnin asetusehdotuksen maa- ja metsätalousnäkökohdat sekä komission vuoden 2024 työohjelma EU:n maatalouselintarvikkeiden edistämispolitiikasta.

Seuraava maatalous- ja kalastusneuvosto pidetään 20.11.2023 Brysselissä.

1. Esityslistan hyväksyminen (14003/23 COR1)

Esityslista hyväksyttiin asiakirjan 14003/23 COR1 mukaisena.

2. A-kohtien hyväksyminen

a) Muiden kuin lainsäädäntökohtien luettelo (14239/23)

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjan 14239/23 mukaisesti.

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely) (14241/23)

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjan 14241/23 mukaisesti.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

KALASTUS

3. Neuvoston asetus Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2024 (14259/23, 12451/23 + ADD 1, 14024/1/23 REV 1) (Ratasvuori)
Poliittinen yhteisymmärrys

Puheenjohtaja kertoi Itämeren alueellisen kalastuksenhoitojärjestön BALTFISHin tehneen hyvää työtä ja päässeen eilen kompromissiin. PJ muistutti, että Itämeren kalastusmahdollisuuksien yhteydessä päätetään alueiden välinen jousto harmaaturskan osalta Pohjanmereltä EU:n vesille Skagerrakissa ja Kattegatissa.

Komissaari (Sinkevičius) puhui Itämeren kalastuksen muutoksesta ja kalastajien vakavasta tilanteesta. Komissaari kertoi järjestäneensä Our Baltic -konferenssin vuosina 2020 ja 2023 ongelmien selättämiseksi. Komissaarin mielestä Itämerellä pitää vähentää kalastusta ja edistää levänkasvatusta. Komissaari näki BALTFISHin kannassa juridisia kysymyksiä, liittyen silakan kalastukseen ja lohen kalastukseen tietyillä alueilla. Komissaari painotti, että komissio olisi valinnut toisenlaisen lähtökohdan ehdotukseen, jos se olisi ollut mahdollista. Komissaari kävi läpi omat ehdotuksensa lajeittain. Kansainvälinen merentutkimuslaitos (ICES) ei ollut pystynyt antamaan sivusaalisneuvoa millekään lajille, joten komissio on ehdottanut omiaan. Komissaari mainitsi myös, että lohen kalastukselle ei voida asettaa kiintiötä suuremmalle alueelle. Komissaari kertoi, että meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto on käytettävissä ja se sisältää ratkaisuja kuten alusten romuttamisen. Lopuksi komissaari puhui Venäjän toiminnasta Itämerellä ja kertoi komission vastustavan Venäjän osallistumista Luoteis-Atlantin kalastusjärjestön kokoukseen (NAFO).

Keskustelussa 18 jäsenvaltiota (ml. kaikki Itämeren jäsenvaltiot) tukivat BALTFISH-kokoonpanossa saavutettua kompromissia. Muutama näistä jäsenvaltioista kertoivat lisäksi prioriteettejaan jatkoneuvotteluihin. Yksi jäsenvaltio kritisoi puheenvuorossaan sitä, että tieteellinen neuvo ei ota aina kaikkia ympäristötekijöitä huomioon.

Neuvotteluja Itämeren kalastusmahdollisuuksista jatkettiin iltapäivällä trilateraaleissa puheenjohtajan, komission ja jäsenvaltioiden kesken.

Tiistaina 24.10.2023 neuvosto kokoontui päättämään kompromissista. Komissaari kertoi neuvottelu-

jen olleen haastavat, mutta hän totesi olevansa tyytyväinen lopputulokseen ja komission voivan hyväksyä puheenjohtajan kompromissin. Lohen TACin (total allowable catch) osalta komissaari lupasi pyytää tieteellistä neuvoa Suomen ja Ruotsin lisäsuojelutoimenpiteisiin liittyen mahdollisimman pian ja ehdottaa komission kollegiolle asetuksen muuttamista, jos tieteellinen neuvo sitä puoltaa.

Suomi piti puheenvuoron kiittäen komissaaria sitoutumisesta lohen kalastuksen tieteellisen neuvon päivittämiseen sekä korostaen hyvää yhteistyötä erityisesti Itämeren jäsenvaltioiden kesken.

Neuvosto hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan kompromissin ST 14024/1/23 REV 1.

4. ICCATin vuosikokous (New Cairo, Egypti, 13.–20. marraskuuta 2023) (13780/23 + COR 1) (Ratasvuori)
Keskustelu

Puheenjohtaja pyysi jäsenvaltioita ilmaisemaan kantojaan ja prioriteettejaan tulevaa ICCATin vuosikokousta varten. Komissaari kertoi alkuun komission prioriteeteista, kuten tiettyjen lajien suojelusta.

Jäsenvaltioista 11 piti puheenvuoron tuoden esille omia prioriteettejaan kokoukseen. Monet jäsenvaltioista eivät olleet halukkaita avaamaan tonnikalakiintiön jakoperusteita. Muutama jäsenvaltio nosti esille tasapuoliset toimintaedellytykset ja kolmansien maiden laittoman toiminnan. Muutama jäsenvaltio otti esille kalankasvatukseen liittyviä näkökohtia.

Neuvosto pani merkille jäsenvaltioiden esittämät kannat ICCATin vuosikokoukseen.

<u>Lainsäädäntökäsittelyt</u>
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

<u>MAATALOUS</u>
5. Jätepuitedirektiivi – elintarvikkeisiin liittyvät näkökohdat (13994/23) (Hörman, Häkkilä)
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia
Keskustelu

Puheenjohtaja totesi, että komissio on 5.7.2023 antanut jätepuitedirektiivin muutosehdotuksen ja aihetta on käsitelty ympäristöneuvostossa. Puheenjohtaja kertoi, että tämän päivän neuvostossa on tarkoitus käsitellä elintarvikkeisiin liittyviä lähtökohtia, aihe on tärkeä sekä luontoon liittyvien seikkojen, että taloudellisten, yhteiskunnallisten ja eettisten seikkojen kannalta. Puheenjohtajavaltio Espanja on valmistellut keskustelua varten tausta-asiakirjan (13994/23), jossa todetaan ehdotuksen olevan erittäin tärkeä elintarvikealalle. Puheenjohtaja esittää keskustelua varten seuraavat kysymykset: 1. Mikä on kantanne ehdotuksen elintarvikejätettä koskevaan osuuteen? ja 2. Mitkä keinot mielestänne sopivat parhaiten ehdotuksen elintarvikejätettä koskevien vähentämistavoitteiden saavuttamiseen?

Komissaari Kyriakides totesi, että elintarvikejäte on yksi suurimmista ympäristön kuormittajista elintarvikeketjussa. Elintarvikejätteen osuus kasvihuonepäästöistä on 16 prosenttia. Komissio kertoi, ettei EU ole vielä saavuttamassa YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Poliittisista sitoumuksista huolimatta vuosiin 2020 ja 2021 verrattuna paljonkaan ei ole muuttunut. Komissio on laatinut ehdotuksen, jossa jäsenvaltioille annetaan sitovat tavoitteet vähentää elintarvikejätettä vuoteen 2030 mennessä. Saavutettua edistystä tullaan tarkastelemaan vuonna 2027 ja samalla tullaan tarkastelemaan, mitä vuodesta 2030 eteenpäin tullaan tekemään.

Kaikki jäsenvaltiot pitivät puheenvuoronsa ja lähes kaikki ottivat ehdotuksen positiivisesti vastaan. Muutamalla jäsenvaltiolla (Latvia, Viro, Ruotsi, Belgia) oli vielä tarkasteluvarauma asiakirjan yksityiskohtiin.

Oikeudellisesti sitovat ehdotukset nähtiin yleisesti ottaen hyvänä asiana, mutta esimerkiksi kotitalousjätteen vähentämisen sitova tavoite nähtiin haastavana elintarvikejätteen määritelmän vuoksi (Suomi,

Unkari). Muutamat jäsenvaltiot (Alankomaat, Saksa) huomauttivat, että ehdotetut tavoitteet eivät ole YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa linjassa. Tšekki taas koki, että ehdotetut tavoitteet ovat aivan liian kunnianhimoisia. Tšekki toivoi koko ketjulle yhtä yhtenäistä tavoitetta primärituotanto mukaan lukien. Kymmenen prosentin vähennystavoite herätti huolta osassa jäsenvaltioista (Puola, Luxemburg, Portugali). Portugali kommentoi, että kymmenen prosentin vähennys olisi haastavaa, sillä ruokahävikkiä on jo nyt vähennetty huomattavasti.

Ehdotettu viitevuosi 2020 ei kuulostanut toimivalle yhdellekään jäsenvaltioista. Ainoastaan yksi jäsenmaa (Kroatia) oli valmiina tekemään viitevuoden suhteen kompromissin, jos jäsenvaltiot saisivat mahdollisuuden toimittaa korjattuja tietoja heti, kun ne ovat saatavilla. Jäsenvaltiot toivoivat, että jo tehty työ elintarvikejätteen vähentämiseksi pitäisi huomioida ja tällöin soveltaa aikaisempaa viitevuotta.

Muutama jäsenvaltio (Portugali, Kypros, Kreikka, Malta) nosti esille huolen siitä, ettei ehdotuksessa tarpeeksi huomioida turismin vaikutusta elintarvikejätteen määrään. Turismin kausittaisuus nostaa elintarvikejätteen määrää erityisesti kesäisin. Ranska mainitsi satohävikin ja sen arvaamattoman roolin ehdotuksessa.

Useilla jäsenvaltioilla oli kansallisia esimerkkejä siitä, miten elintarvikejätteen vähennystavoitteisiin voitaisiin päästä. Ranskalla on omat kansalliset tavoitteensa elintarvikejätteen vähentämiseksi ja näiden tavoitteiden mukaisesti on toimittu jo vuodesta 2015. Luxemburgissa on tehty jo vuodesta 2016 lähtien vapaaehtoisuuteen perustuvia säädöksiä, jotka ovat kuitenkin toimineet edukseen. Italiassa kansallisella lainsäädännöllä elintarvikejätettä on saatu vähennettyä maatalouden toimintaketjussa 20 prosenttia ja kalataloudessa 10 prosenttia. Sloveniassa on käytössä kansallinen elintarvikejätestrategia ja maassa juhlitaan 24.4. ”Ei elintarvikejätettä –päivää”. Myös Irlannissa on käytössä kansallinen strategia vuoteen 2025 saakka hävikin vähentämiseksi. Tanska työstää parhaillaan kansallista strategiaa elintarvikejätteen ehkäisemiseksi, ja on perustanut työryhmän elintarviketoimijoiden tueksi. Romania kommentoi olevansa yksi ensimmäisistä jäsenvaltioista, joka on säännellyt elintarvikejätteiden vähentämistä.

Koulutuksen ja kuluttajatietoisuuden lisäämistä kannatettiin. Unkari kertoi Unkarissa olleen käytössä vuodesta 2021 mekanismi, jonka tarkoituksena on muuttaa asenteita sekä lisätä tietoisuutta ja yhteistyötä elintarvikejätteen muodostumisen vähentämiseksi. Moni jäsenvaltio (esim. Itävalta, Slovakia, Kreikka, Viro) mainitsi pakkausmerkintöjen osalta parasta ennen –päiväykset ja niiden ongelmallisuuden. Kuluttajat eivät ymmärrä pakkausmerkintöjen tarkoitusta ja tästä syntyy elintarvikejätettä. Tiedottaminen pakkausmerkinnöistä on siis tärkeää. Kroatia toivoi, että erityisesti lasten tietoisuuden kasvattaminen olisi tärkeä huomioida ehdotuksessa. Lapsille pitäisi tuottaa oppimateriaalia ruokahävikistä ja järjestää ruokahävikkipäivänä erilaisia tapahtumia ja työpajoja. Muut jäsenvaltiot tukivat kouluttamisen tärkeyttä.

Malta huomautti, että hävikin pienentämisen edistämiseksi tarvittaisiin tietoa uusista teknologisista innovaatioista. Yhteistyö eri tahojen ja ketjun osien välillä nähtiin tärkeäksi (mm. Slovenia, Ranska, Romania). Luxemburg ehdotti tuen myöntämistä sektorille, jotta kaikki toimijat saataisiin mukaan, ja pysyvä muutos aikaan.

Jäsenvaltiot näkivät ruuan lahjoittamisen tehokkaana keinona vähentää elintarvikejätettä (esim. Liettua, Tšekki) Jäsenvaltioissa on käytössä esimerkiksi ruokapankkeja ja lahjoituksilla toimivia organisaatioita (Bulgaria, Slovakia, Suomi). Slovakiassa on käytössä lainsäädäntö, jonka mukaan parasta ennen –päiväysten jälkeen tuotteet pitää luovuttaa ruokaa lahjoittaville organisaatioille.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin asian ottamista keskusteluun. Suomen kannanmuodostus tähän ehdotukseen on kesken, mutta Suomi kannattaa ehdotuksen yleisiä tavoitteita suhtautuen kuitenkin varauksella joihinkin ehdotuksen yksityiskohtiin. YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen ruokahävikin puolittamisesta päästään vain käyttämällä monia keinoja. Koska hävikki syntyy ruokaketjun eri vaiheissa ja eri syistä, täytyy elintarvikejätteen vähentämiskeinotkin kohdentaa kullekin ruokaketjun osalle erikseen.

Kotitalouksien elintarvikejätteen vähentämisen sitova tavoite on Suomen mielestä haasteellinen elintarvikejätteen määritelmän vuoksi. Ongelmallista on se, että määritelmän mukaan elintarvikejäte sisältää myös syömäkelvottomat osat eli esimerkiksi luut ja kuoret. Tällaisen jätteen vähentämiseen kotitaloudet eivät voi vaikuttaa toisin kuin kauppa- ja elintarviketeollisuus, jotka voivat jalostaa syömäkelvottomista osista esimerkiksi rehua. Kotitalouksien sitova tavoite voi olla ristiriidassa myös kasvispainotteiseen ruokavalioon siirtymisen kanssa, sillä monet kasvikset sisältävät myös syömäkelvottomia kuoria. Suomen puheenvuorossa pidettiin tärkeänä keskittyä elintarvikejätteen syömäkelpoisen osan vähentämiseen, minkä eteen Suomessa onkin jo tehty paljon työtä. Suomessa on mm. järjestetty jo 11 kertaa vuosittainen kansallinen ruokahävikkiviikko.

Suomessa on kokemusta myös konkreettisista toimista, joilla ruokahävikkiä voidaan vähentää lainsäädännön ja kannustimien avulla. Suomen hallitus aikoo panostaa 3 miljoonaa euroa ruoka-avun jakelujärjestelmän parantamiseen. Suomessa on käytössä elintarvikealan ja valtion välinen sitoumus, jolla on onnistuttu vähentämään ruokahävikkiä yli 3 miljoonaa kiloa vuodessa. Elintarvikealan toimijan tulee myös lahjoittaa ylijäävä syömäkelpoinen ruoka, jos siitä ei muodostu huomattavia kustannuksia eikä se vaaranna elintarviketurvallisuutta. Lisäksi elintarvikealan toimijoiden täytyy pitää kirjaa elintarvikejätteen määrästä, mikä auttaa tunnistamaan jätteen synnyn syitä.

Alustavasti Suomi kannatti ehdotuksessa esitettyä mahdollisuutta käyttää vähentämistavoitteeseen aiempaa vertailuvuotta kuin vuotta 2020. Tällöin jo aiemmin elintarvikejätteen vähentämiseksi tehty työ tulisi edes osin otetuksi huomioon.

Lopuksi komissaari Kyriakides kiitti jäsenvaltioita tuesta. Useat jäsenvaltiot olivat sitä mieltä, että ei viitevuotena ole sopiva, koska koronapandemian vuoksi vuosi oli epätyypillinen. Komissio kuitenkin totesi, että Eurostatin tilastojen mukaan ruokahävikissä ei ollut näkyvää eroa vuotena 2020-2021 verrattuna vuoteen 2021-2022, joten viitevuoden pitäisi olla kyllä sopiva. Suomen kommenttiin komissio totesi, ettei hävikin jako lajeittain syömäkelpoiseen ja -kelvottomaan ole tällä aikavälillä mahdollista. Vuoden 2019 sovitun osalta edellyttää koko elintarvikejätteen mukaanottoa. Alankomaiden kommentti koski ruokahävikin vähentämistavoitteita alkutuotannossa. Tämän kommentin osalta komissio totesi, että maataloushävikkiä ei ole huomioitu, koska siitä ei ole tarpeeksi luotettavaa dataa saatavilla. Ruokahävikki koskee aivan kaikkia.

Puheenjohtaja totesi, että olemme kaikki sitoutuneet kansainvälisiin tavoitteisiin kuten YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ja erityisesti osatavoitteeseen 13.2. Tarvitsemme konkreettisia toimenpiteitä ja tämän vuoksi ehdotus on tärkeä. Kaikki jäsenvaltiot ottivat ehdotuksen vastaan hyvänä lähtökohtana. Puheenjohtaja korosti, että on hyödyllistä kuulla kansallisia kokemuksia ja näistä olisi hyvä keskustella jatkossakin esimerkiksi jonkinlaisen foorumin kautta. Agenda 2030 tavoitteista pitäisi keskustella vielä lisää. Metodologiasta pitää keskustella, koska monet jäsenvaltiot mainitsivat erityisesti parasta ennen –päiväysten ongelmallisuuden. Puheenjohtaja toivoi lisää sekakokouksia ympäristö- sekä maatalous- ja kalastusneuvostojen välillä, jotta asiaa voitaisiin työstää yhdessä.

Puheenjohtaja totesi lopuksi neuvoston ottaneen asiakohdan ja asiakohdasta käydyn keskustelun tiedoksi.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

6. Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen (14087/1/23 REV 1) (Kallio)
Komission ja jäsenvaltioiden tiedotusasia
Keskustelu

Keskustelu Ukrainan maatalousministerin kanssa

Ukrainan maatalousministeri Mykola Solskyi kuvasi jäsenvaltioille Ukrainan viljanviennin tilannetta. Viljaa on pystytty viemään Eurooppaan ja Afrikkaan erityisesti Tonavan reittiä pitkin siitä huolimatta, että Venäjä iskee jatkuvasti maan vienti-infrastruktuuriin. Elokuussa viljaa vietiin 2,4 miljoonaa tonnia, mikä on 400 000 tn enemmän aiempiin kuukausiin verrattuna. Ukraina tavoittelee 6 miljoonan

tonnin vientikapasiteettiä, mikä vaatisi useampien satamien ja laivakuljetusten hyödyntämistä, vaikka Ukrainasta lähtevien alusten määrä on kasvanut. Hyvästä globaalista satovuodestakin johtuva viljan alhainen hinta tekee ukrainalaisten viljelijöiden tilanteesta vaikean. Solskyi kertoi Ukrainan maatalouden rakenteesta: on 4 miljoonaa pienviljelijää, joilla on keskimäärin 5 hehtaaria maata. Suurimmat yritykset taas kattavat jopa 12 prosenttia pinta-alasta, kun 65 prosenttia peltopinta-alasta on keskisuurten noin 200-300 hehtaarin tilojen hallussa. Suuri osa Ukrainan maataloustuotannosta menee vientiin.

Ministeri piti EU:n ja Ukrainan solmimaa uutta vientijärjestelmää toimivana. Keskeisten tuotteiden vienti edellyttää vientihakemusta 30 päivän kuluessa EU:lle ja naapurimaalle, jonka jälkeen vienti on mahdollista vain naapurivaltion luvalla. Ukrainan ministeri muistutti EU:ta siitä, että monen valtion ruokaturva on ukrainalaisen viljanviennin varassa. Viljaa on viety viime vuosina erityisesti Afrikan ja Aasian köyhimpiin maihin. Ministeri kertoi myös erityisjärjestelyistä tiettyjen maiden kuten Somalian, Etiopian, Jemenin, Kenian, Nigerian ja Somalian kanssa, jonne on viety kohdennetusti viljaa ruokaturvatilanteen helpottamiseksi. Ukraina tarvitsee parempaa ilmapuolustusjärjestelmää viljanviennin takaamiseksi. Ukraina työskentelee laajasti kansainvälisesti sen eteen, että vientireitit saadaan vetämään nykyistä paremmin. Lopuksi ministeri kiitti EU:ta vahvasta tuesta ja solidaarisuudesta. Ukraina on vahvempi, kun sillä on luotettavat kumppanit ympärillä.

Maatalouskomissaari Wojciechowski mukaan Solskyin läsnäolo kokouksessa on osoitus syvästä yhteistyöstä EU:n ja Ukrainan välillä. EU:n lähialueilla on käynnissä kaksi geopoliittista tilannetta muuttavaa hirveää konfliktia: Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja konflikti Lähi-idässä. Tuotantoodotukset Ukrainan vilja- ja öljykasveille ovat hyvät huolimatta sodan aiheuttamista haasteista viljelijöille. Satamat ja varastointitilat kärsivät jatkuvista hyökkäyksistä ja tilanne on haavoittuvainen.

Maatalousmarkkinat

Maatalouskomissaari kertoi matkustaneensa Kreikkaan tutustumaan tulvien aiheuttamiin tuhoihin ja tuhansien tilojen menettäneen elinkykynsä myös Sloveniassa. Säätilat heilahtelevat, mm. pohjoisessa on ollut runsaasti sateita ja etelässä taas pitkäaikaista kuivuutta. Kuluttajien ostovoiman heikentyminen näkyy kysynnän heikentymisenä. Tuotantopanosten hintojen lasku on vakauttanut markkinoita niiden ollessa vakaimmat kahteen vuoteen, mutta myös huolia löytyy eri sektoreilta. Ukrainan viljan saatavuuden tarve on keskeistä globaalien markkinoiden lisäksi myös EU:n sisällä eräissä maissa. Sokerin tuotannon kasvusta huolimatta hinnat ovat pysyneet korkealla. Hedelmä- ja vihannessektorilla äärimmäiset sääolosuhteet ovat vaikuttaneet satojen kokoon ja laatuun. Viinintuotanto on vähentynyt 7 %. Tislaustoimet voivat tuoda helpotusta puna- ja roseviinien markkinoille. Maidon hintataso on vakaantunut ja vahva globaali kysyntä vahvistaa maitotuotteiden vientiä. Sian- ja siipikarjan hintojen lasku on jatkunut, josta jälkimmäiseen Ukrainan lisääntyvällä tuonnilla on ollut vaikutusta.

Puheenjohtajavaltio oli esittänyt maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelua varten kaksi kysymystä:

1. Viimeaikaisten tapahtumien, kuten Ukrainan sodan ja Lähi-idän konfliktin, valossa ja niiden mahdollisen vaikutuksen maatalousmarkkinoiden näkymään, mitkä näette olevan EU:n maatalousmarkkinoiden keskeisimmät haasteet tulevina kuukausina?

Komissio näki tärkeänä valmistautua uusiin kriiseihin ja ääriolosuhteiden toistumiseen kaikkia yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) toimia käyttämällä mukaan lukien maatalouden kriisirahasto (maatalousvaraus). Lähi-Idän konflikti voi nostaa erityisesti kaasun- ja öljynhintaa ja siten tuotantopanosten hintaan laajemmin, mihin on varauduttava.

Jäsenvaltiot jakoivat komission nostamat huolet ja korostivat erityisesti ilmastonmuutoksen seurauksia ja muuttuvia sääolosuhteita, mitkä haastavat maanviljelyn kannattavuutta. Tulvat tietyissä jäsenvaltioissa ja solidaarisuus tällaisia tuhoja kohtaan nousivat esille monissa puheenvuoroissa. Kulutuskysynnän muutokset ja inflaatio nähtiin haastavan maatalousmarkkinoita.

Jäsenvaltiot osoittivat Suomen tavoin laajaa solidaarisuutta Ukrainalle ja kautta linjan toistui viesti solidaarisuuskaistojen vahvistamisen tarpeesta edelleen. Pari jäsenvaltiota nosti esille erikseen venäläisen viljan aiheuttamat markkinahäiriöt. Uuteen komission ja Ukrainan väliseen viljanvientiratkaisuun oltiin pääosin melko tyytyväisiä, mutta tietyt Ukrainan naapurivaltiot suhtautuivat järjestelyyn kriittisemmin. Eräs Ukrainan rajavaltio perusteli asettamiaan yksipuolisia tuontikieltoja täynnä olevilla varastoilla ja painuneilla hinnoilla, kun taas asetetut tuontikiellot kohtasivat kovaakin kritiikkiä muutamilta jäsenvaltioita. Sisämarkkinoiden toiminnan merkitystä korostettiin monessa puheenvuorossa. Komissiolta vaadittiin myös parempaa tiedon jakamista. Yleisesti keskustelu Ukrainan viljanviennistä on jonkin verran rauhoittunut.

2. Edellä mainittuun liittyen näettekö, että YMP:n strategiasuunnitelmien tarjoamat välineet ovat tarpeeksi joustavia tarjoamaan ratkaisuja negatiivisiin vaikutuksiin, joita mahdollisesti aiheutuu Euroopan maatalousmarkkinoille?

Komission mukaan uusi YMP tarjoaa merkittävää liikkumavaraa jäsenvaltioille, sillä strategiasuunnitelmia voidaan muuttaa, ja tähän jäsenvaltioita rohkaistaan. Satovahinkoihin liittyen ollaan tehty poikkeuksellisiakin muutoksia. Välineet ovat aikaisempaa kohdennetumpia. Silti YMP:n välineet ovat tarjolla lyhyen aikavälin tarpeeseen, kuten maatalouden kriisireservi. Komissio korosti YMP:n tarjoamia riskinhallintavälineitä, joita olisi hyödynnettävä laajasti. Komissio ei ole kuitenkaan suunnittelemassa perusasetuksen avaamista tällä hetkellä.

Jäsenvaltioiden puheenvuorot strategiasuunnitelmien tarjoamien välineiden toimivuudesta vaihtelivat. Yleisesti YMP:n tarjoamaa työkalupakkia pidettiin melko hyvänä ja sen koettiin voivan vastata jäsenvaltioiden erityispiirteisiin. Kritiikkiä kohtasi YMP:n strategiasuunnitelmien muutosten hitaus, mikä ei vastaa markkinoiden muutoksiin riittävän nopeasti. Muutamat jäsenvaltiot vaativat keskustelun yhteydessä poikkeuksia YMP:n ehdollisuusvaatimuksiin erityisesti GAEC 7 ja GAEC 8 osalta. Keskustelussa todettiin myös, että YMP ei pysty vastaamaan kaikkiin maataloutta koskeviin haasteisiin vaan EU:lta vaaditaan myös laajempia toimia.

7. Muut asiat

a) EU:n hiilimarkkinoiden vaikutus maatalousalaan ja elintarviketeollisuuteen (13930/23) (Uusitalo)

Puolan valtuuskunnan tiedotusasia

Puola toi maatalous- ja kalastusneuvoston muihin asioihin tiedotusasiansa EU:n päästökauppajärjestelmän vaikutuksista maataloussektorille ja elintarviketeollisuuteen.

Puola totesi puheenvuorossaan, että EU:n päästökauppajärjestelmällä on vaikutusta energian hintaan ja energian hinnat vaikuttavat tuotantokustannuksiin. Tämä vaikuttaa negatiivisesti elintarvikkeiden hintaan, ruokaturvaan ja eurooppalaisen ruoan kilpailukykyyn. Puola totesi, että päästöoikeuksien hinnalla on pitkä kohoava trendi. Lokakuun 2023 alussa hinta oli 80 € tonnilta verrattuna komission ennustamaan 50 € tonnilta. Tämä päästöoikeuksien hinnan nousu on näkynyt energian hinnassa ja välittynyt korkeampina hintoina elintarviketeollisuuteen ja kasvihuonetuottajille. Neuvoston päätelmät vuodelta 2014 vaativat, että tarvitaan johdonmukaisuutta EU:n ruokaturva- ja ilmastotavoitteiden välillä. Puola totesi, että näiden päästökauppajärjestelmän maatalous- ja elintarvikesektorille aiheuttamien ongelmien takia siitä pitää keskustella maatalousministerien kesken.

Vain kaksi jäsenvaltiota, Unkari ja Bulgaria, pitivät puheenvuoron ja jakoivat Puolan huolet. Puheenvuoroissa todettiin mm., että asia on hyvin relevantti maatalousnäkökulmasta ja on tärkeää puhua maatalous- ja kalastusneuvostosta kaikista olennaisista lainsäädännöistä, joilla on vaikutusta maataloustuotantoon. Nykyisellä ohjelmakaudella maataloussektori kohtaa kohonneet ympäristö- ja ilmastotavoitteet. EU:n päästökauppajärjestelmän toimeenpanon vaikutukset tuotantokustannusten nousuun sektorilla aiheuttaa huolia. Alan ei pitäisi kantaa liiallisia kustannuksia, jotka johtuvat ilmastopolitii-

kasta, koska ne vaikuttavat negatiivisesti sen päätavoitteiseen eli ruokaturvan takaamiseen. Kun toimeenpannaan EU:n päästökauppapolitiikkaa, täytyy miettiä sen vaikutuksia ei vaan ympäristöön vaan myös muihin sektoreihin ja täytyy pyrkiä löytämään oikeanlainen tasapaino.

Ympäristökomissaari Sinkevičius totesi, että on nähty hintalisäyksiä energia-intensiivisillä aloilla ja elintarvikkeiden hinnoissa, mutta ei ole reilua syyttää siitä päästökauppajärjestelmää. Pääsyynä on Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Elintarvikkeiden hintoihin on myös vaikuttanut EU:n riippuvaisuus fossiilisista polttoaineista. Ilmastopolitiikat ovat osa ratkaisua, eivät osa ongelmaa. Päästöoikeuksien hinnoittelu on ollut aika vakaa jo lähes kahden vuoden ajan lukuun ottamatta yhtä nopeaa pudotusta Venäjän hyökkäyksen jälkeen. Päästöoikeuksien hinta nyt ja joulukuussa 2021 on hyvin samankaltainen 80-85 € välillä. Fossiilisten lähteiden osuus EU:n energiapaletissa pienenee nopeasti. Päästökaupan tuotot ovat tukeneet vihreää siirtymää jo vuodesta 2013 alkaen. Jäsenvaltiot ovat investoineet hiilen vähentämiseen merkittävästi ja päästökaupasta saatavat tulot jaetaan solidaarisesti jäsenvaltioiden kesken. Puola on hyötynyt tästä jaosta merkittävästi. Tätä jakoa voidaan myös käyttää huomioimaan sosiaalisia näkökulmia vihreässä siirtymässä. Uusi sosiaalinen ilmastorahasto, joka rahoitetaan tulevasta päästökauppajärjestelmästä (ETS2), varmistaa tuen heikossa tilanteessa oleville kuluttajille jo ennen hiilen hinnoittelun käyttöönottoa uudella sektorilla. Vuosina 2026-2032 yhteensä 86,7 miljardia euroa käytetään rakenteellisiin toimiin ja lyhyen aikavälin tukeen.

b) Visegrad-maiden maatalousministerien kokouksen tulokset (Znojmo, Tšekki, 26. syyskuuta 2023) (14236/23) (Kallio)
Tšekin valtuuskunnan tiedotusasia Puolan, Slovakian, Tšekin ja Unkarin valtuuskuntien puolesta

Asiakohta käsiteltiin neuvostossa asiakohdan *6 Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen yhteydessä.*

Maatalouskomissaari kiitti Visegrad-maita sitoutumisesta logistiikan ja solidaarisuuskaistojen kehittämiseen ja korosti sisämarkkinoiden integriteettiä.

Valtaosa jäsenvaltiosta nosti Suomen tavoin pysyvän metsäkomitean, neuvoston metsätyöryhmän sekä maatalous- ja kalastusneuvoston tärkeän roolin metsiä koskevien lakialoitteiden ja päätösten valmistelussa. Erityisesti metsien monitorointia koskevan tulevan lainsäädäntö haluttiin käsitellä neuvoston metsätaloustyöryhmässä. Nykyisen komission koettiin pirstaloineen liikaa metsiä koskevia päätöksiä. Moni jäsenvaltio viittasi neuvoston päätelmiin EU:n metsästrategiasta 2021.

c) Luonnonmukaisen maatalouden näkymät (14304/23) (Kallio)
Liettuan valtuuskunnan tiedotusasia Bulgarian, Kroatian, Kyproksen, Latvian, Maltan, Romanian, Ruotsin, Suomen, Tanskan, Tšekin ja Unkarin valtuuskuntien tukemana

Asiakohta käsiteltiin neuvostossa asiakohdan *6 Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen yhteydessä.*

Maatalouskomissaari kertoi luomutuotannon edistämisen olevan tärkeä asia niin komissiolle kuin komissaarille itselleen henkilökohtaisesti. Komission arvio luomun kysynnästä on erilainen: markkinoilla näkyy myös myönteistä kehitystä. Kulutukseen vaikuttavat niin inflaatio kuin globaali kysyntä. Luonnonmukaisen tuotannon perusasetuksen avaamiseen komissio suhtautuu varauksellisesti.

Jäsenvaltiot tukivat melko laajasti Liettuan tiedotusasiaa ja pitivät sen viestiä lisäanalyysin tarpeesta luomutuotannon kysynnän vähenemisestä suhteessa sen kasvattamista koskeviin tavoitteisiin tervetulleena. Luomutuotantoa halutaan kehittää edelleen. Muutama suurempi jäsenvaltio suhtautui komission tavoin varauksella luomuasetuksen avaamiseen, sillä neuvottelut olivat aikanaan pitkät ja vaikeat. Esille nousi myös, että kuluttajat on pidettävä tietoisina kaikista mahdollisista muutoksista. Muutamissa puheenvuoroissa nostettiin tarve tarkastella pakkausjäteasetuksen ja luomuasetuksen suhdetta koskien alle 1,5 kilon kokoisia luomun pakkauksia. Nostettiin esille myös tarve katsoa säännöt yhdenmukaiseksi uusien kasvinjalostustekniikoiden tulevan lainsäädännön kanssa.

d) Tehokkaan, joustavan ja yksinkertaisen ad hoc -rahoitustukimekanismin perustaminen kriisitilanteita varten (14350/23) (Kallio)
Kroatian ja Slovenian valtuuskuntien tiedotusasia Bulgarian, Kreikan, Kyproksen, Maltan, Portugalin ja Unkarin tukemana

Asiakohta käsiteltiin neuvostossa asiakohdan *6 Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen yhteydessä.*

Maatalouskomissaari kertoi DG AGRI:n tutkivan Kroatian ja Slovenian ehdotusta käyttää 2 prosenttia YMP:n varoista kohdennettuihin kriisinhallintatoimiin. Komission huolena on, että ehdotus vaatisi perusasetuksen muuttamista eikä siihen pitäisi mennä ennen, kuin kaikki muut olemassa olevat keinot ovat todettu riittämättömiksi.

Kroatia ja Slovenia perustelivat esitystään sillä, että olemassa olevat YMP:n välineet eivät riitä nopeaan kriisien reagointiin eivätkä vastaa kriisien mittakaavaa, vaan lisää joustavuutta tarvitaan. Perusasetuksen muuttamista vaativa ehdotus pohjustaisi ajallisesti myös monivuotisestä rahoituskehyksestä ja YMP:n tulevaisuudesta käytävää keskustelua, vaikka tässä ei pyritä hakemaan kehyksistä lisää rahoitusta.

Suuri osa jäsenvaltioista suhtautui Kroatian ja Slovenian ehdotukseen periaatteessa myönteisesti. Ehdotus nähtiin tervetulleen avauksena, sillä maatalousvarausta pidetään yleisesti liian rajallisena työkaluna akuutteihin markkinakriiseihin ja muuttuviin sääolosuhteisiin vastaamisen kannalta. Yleisesti YMP:hen toivottiin lisää joustavuutta. Kuitenkin moni jäsenvaltio komission tavoin tunnisti Kroatian ja Slovenian aloitteen hankaluudet liittyen perusasetuksen avaamiseen ja budjetin hallinnointiin sekä kansallisen lisäosan maksamiseen. Muutama jäsenvaltio näki ehdotuksen toteuttamisen ongelmallisena mahdollisten sisämarkkinoita kohtaavien vääristymien vuoksi. Eräs jäsenvaltio nosti esiin huolen, että esitys ei vastaa YMP:n kestävyystavoitteiden saavuttamista.

e) Uusi viljelijöiden ohjelma – kuinka vastataan EU:n maatalousalan nykyisiin haasteisiin (14320/23) (Häkkilä)
Itävallan valtuuskunnan tiedotusasia

Itävallan valtuuskunta oli valmistellut neuvostoa varten asiakirjan, jossa otetaan kantaa siihen, kuinka EU:n maatalousalan haasteisiin voidaan vastata.

Itävalta aloitti puheenvuoronsa kertomalla, kuinka EU:n viljelijät elävät haastavia aikoja. Nousseet tuotantokustannukset, inflaatio ja markkinoiden epävarmuus, geopoliittiset haasteet ja äärisääolosuhteet vaikeuttavat maatalouden tilannetta. Samaan aikaan EU on kuitenkin nostanut ympäristö-, ilmasto-, eläintenhyvinvointi- ja sosiaalistandardejaan, mikä on luonut haasteita EU:n ja kolmansien maiden väliseen kilpailuun. Itävalta nosti puheenvuorossaan esille kaksi asiaa: 1. maatalousmarkkinoiden vakauttamiseen liittyvät toimenpiteet ja 2. kolmen kestävyysulottuvuuden täytäntöönpano.

1. Markkinat ovat epätasapainoisessa tilanteessa. Jäsenvaltiot ovat toimineet oikein tuomitessaan Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan. Tämänhetkinen kehitys kuitenkin aiheuttaa maatalousmarkkinoille kovan paineen ja vaarantaa ruokaturvan. Itävalta kannattaa kansainvälisiä ponnisteluja viljan ja muiden maataloustuotteiden vientiin ja kuljetukseen Ukrainasta muihin maihin. On kuitenkin tärkeää, ettei viljan markkinatilanne aiheuta haittaa maanviljelijöille. Itävalta esitteli neljä keinoa ehkäistä haitat viljelijöille: 1. Ukrainan kanssa täytyy tehdä yhteistyötä toimenpiteiden osalta. Tärkeitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi siirto- ja kuljetuskapasiteettien parantaminen. 2. On kehitettävä toimintasuunnitelma vientilisenssijärjestelmistä Ukrainalle. 3. EU:n kauttakulkumenettely kolmansien maiden viennin vahvistamiseksi pitää turvata. 4. Suojatoimenpiteitä bilateraalin suojalausekkeen osalta tietyille arkaluontoisille maataloustuotteille täytyy kehittää.

2. Itävalta halusi ottaa puheeksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelman. Vihreän kehityksen ohjelmassa ei ole tarpeeksi otettu huomioon, että ratkaisuja pitäisi kehittää yhdessä niitä koskevien osapuolten kanssa. Strategista autonomiaa pitäisi vahvistetusti huomioida maataloudessa. Omaa tuotantoa ei ole järkevää heikentää samalla, kun tuontia kasvatetaan maista, joissa on huonommat ympäristö- ja sosiaalistandardit. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma asettaa rajoituksia EU:n maataloudelle ja ohjelman lainsäädännöllisiä vaikutuksia pitäisi analysoida pitäen mielessä kestävyyden kolme ulottuvuutta: ympäristön, yhteiskunnan ja talouden. Maa- ja metsätalouteen liittyvät haasteet pitää määrittää niin, että epätasa-arvo ei lisäänny. Maanviljelijät tarvitsevat uuden sopimuksen, joka huolehtii EU:n hyvinvoinnista vakaalla ja vastustuskykyisellä tavalla. Tämän lisäksi pitää sulkea avoimuudessa olevia kuiluja, huolehtia alkuperämerkinnöistä ja maanviljelijöiden tulotason takaamisesta.

Jäsenvaltiot tukivat Itävallan valtuuskunnan asiakirjassa esille nostettuja asioita. Unkari oli mielissään siitä, että Ukrainan tuonnista puhuu jäsenvaltio, joka ei jaa rajaa Ukrainan kanssa. Tämä osoittaa, että asia koskettaa valtioita laajasti EU-tasolla. Maataloussektorin hankala tilanne nostettiin esiin monissa puheenvuoroissa. Maataloustuotannon nousevista kustannuksista ja lisääntyvistä vaatimuksista oltiin huolissaan maataloustuotannon kilpailukyvyn kannalta (Puola). Sektoria uhkaavista tekijöistä mainittiin esimerkiksi koronapandemian seuraukset, hintainflaatio ja geopoliittinen tilanne (Malta). Jäsenvaltiot (esim. Irlanti, Kypros, Slovenia) korostivat, että ympäristöasiat ovat hyvin tärkeitä, mutta sopimus ei saisi vaarantaa ruokaturvaa EU:ssa. Satoja täytyisi vahvistaa erilaisia ääriolosuhteita, kuten kuivuutta, vastaan (Alankomaat). Bulgaria tuki viherryttämistoimien tasapainoa strategisessa autonomiassa ja elintarviketurvallisuudessa. Sisämarkkinoiden vakauden turvaaminen tuli esille monissa puheenvuoroissa. Unkari ehdotti vakauden turvaamisen avuksi suojalauseketta. Solidaarisuuskäytävien toiminta koettiin tärkeäksi ja niitä toivottiin vahvistettavan (Saksa, Irlanti, Slovenia, Tanska, Kreikka). Jäsenvaltiot tukivat Itävallan kommenttia siitä, että Euroopan vihreän kehityksen ohjelma tuo haasteita maataloudelle. Muutama jäsenvaltio kannatti vihreän kehityksen ohjelman vaikutustenarviointia (Bulgaria, Puola, Kroatia). Malta toivoi, että vihreän kehityksen ohjelman lainsäädäntöä tarkasteltaisiin ja tämän pohjalta tehtäisiin toimintasuunnitelma jonka tarkoituksena olisi saada terve ja toimiva maataloussektori. EU:n riippuvaisuuksia ja haavoittuvuuksia pitää pyrkiä vähentämään. Italia toivoi, että nykyistä metodologiaa tarkasteltaisiin uudelleen, koska maailman geopoliittinen tilanne on muuttunut. Rakenteellinen vuoropuhelu sektorin kanssa on tärkeää (Luxemburg).

Suomi totesi puheenvuorossaan, että Itävalta nostaa asiakirjassaan esille tärkeitä kysymyksiä erityisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja maataloutta koskevien tiukentuvien vaatimusten suhteesta. On erinomaista, että komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on käynnistänyt strategisen dialogin maatalouden roolista EU:ssa ja sen suhteesta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteisiin. Kestävyyden eri ulottuvuuksien – taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen – välille tarvitaan nykyistä parempi tasapaino. On turvattava kestävän maataloustuotannon jatkuminen koko EU:n alueella, mukaan lukien epäsuotuisat ja harvaan asutut alueet. EU:n oman ruoantuotannon kapasiteetin vahvistaminen on tärkeä osa avoimen strategisen autonomian kokonaisuutta. Erityisesti Venäjän raja-alueet ovat kärsineet geopoliittisten ongelmien johdosta ja tulevat tarvitsemaan erityisiä tukivälineitä eri EU:n rahastoista, jotta maatalous ja muu taloudellinen toiminta voi niillä jatkua.

Komissaari Wojciechowski oli jäsenvaltioiden kanssa samaa mieltä monista asioista. Strateginen vuoropuhelu antaa erinomaisen mahdollisuuden maanviljelijöille, kansalaisille ja sidosryhmille sitoutua aiheeseen. Komissio pohtii aikataulua ja organisatorisia yksityiskohtia vuoropuheluun liittyen ja tiedottaa siitä aikanaan. Viljelijöiden kuunteleminen on välttämätöntä. Komission lähestymistapa on kiihdyttää siirtymistä pitkäaikaiseen kestävyyteen ja puuttua riippuvuuksiin samalla, kun käytämme hyväksi avoimuutta ja sitoutuvuutta. Tämä näkyy esimerkiksi maaperästrategiassa, jossa asetetaan pitkäaikainen strateginen tavoite. Strateginen autonomia on Itävallan ehdotuksen ytimessä ja se on tärkeää. Komissio on ottamassa jatkoaskeleita kasviproteiinituotannon omavaraisuuden edistämiseksi, josta annettiin kertomus jo vuonna 2018. Parlamentissa keskusteltiin tästä torstaina 19.10. ja vaadittiin holistista sekä järjestelmällistä lähestymistapaa resilienssin ja kestävyyden lisäämiseksi elintarvikejärjestelmässä. Kasvinsuojeluaineisiin liittyen komissio totesi, että asiassa tulee ottaa huomioon myös

elintarviketurvallisuus ja biodiversiteetti näkökulmat. Lainsäätäjien kanssa käytävä keskustelu tähtää ratkaisuihin, jotka hakevat tasapainoista ratkaisua pitkällä ja lyhyellä aikavälillä kestävyystavoitteissa. Komissio huomioi Ukrainan maataloussektorin haastavan tilanteen. Vihreän kehityksen ohjelman yhteensopivuutta maatalouspolitiikan kanssa pitää arvioida. Ympäristö- ja ilmastohaasteiden vaikutus viljelijöihin pitää huomioida komission ehdotuksissa. Maanviljelijät ja sidosryhmät pitää ottaa mukaan keskusteluun koko elintarvikejärjestelmän laajuudelta. Maatalouden kestävyyttä pitää tarkastella kaikkien kolmen kestävyyden osa-alueen kannalta.

Puheenjohtaja kiitti Itävallan valtuuskuntaa asian nostamisesta keskusteluun. Puheenjohtaja totesi, että monet valtuuskunnat tukivat Itävallan asiakirjassa esitettyjä ajatuksia ja ovat kertoneet omista visioistaan koskien haasteita geopolitiikasta ja vihreästä siirtymästä. Neuvosto on ottanut tiedoksi Itävallan antamat tiedot ja komission sekä valtuuskuntien huomautukset.

f) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely) Asetus hiilipoistumien sertifioinnista: maa- ja metsätalousnäkökohdat – tilannekatsaus (14367/23) (Uusitalo)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtajavaltio alusti keskustelua, että maatalous- ja kalastusneuvosto keskusteli aiheesta huhtikuussa ja silloin moni jäsenvaltio pyysi lisätietoja maatalousministereille neuvottelujen edetessä. Ympäristöneuvosto on päävastuussa ehdotuksen käsittelystä ja neuvoston yleisnäkemyksen laadinnasta. Neuvoston ympäristötyöryhmä on suorittanut kattavan tutkimuksen ehdotuksesta Ruotsin kaudella. Se on tehnyt kompromissiehdotuksia monista kohdista. Ehdotuksen käsittely jatkui samanaikaisesti Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen (AGRI) ja ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden (ENVI) valiokunnissa. AGRI-valiokunta hyväksyi mietintönsä 31.8. ja mietinnön päämuutokset verrattuna komission ehdotukseen ovat sopusoinnussa sen kanssa, mitä Espanja on puheenjohtajavaltiona ehdottanut kompromissiksi neuvoston ympäristötyöryhmässä.

Espanjan ehdottamat merkittävimmät muutokset koskien maa- ja metsätaloutta verrattuna komission ehdotukseen ovat seuraavat:

- Otetaan mukaan kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset, ei pelkästään hiilenpoistumat, joita syntyy maatalousmaalla, kun harjoitetaan tiettyjä käytäntöjä.
- Perustettaisiin eurooppalainen rekisteri kaikista sertifioiduista hiiliyksiköistä viimeistään neljän vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta.

Puheenjohtajavaltio on valmis työskentelemään niin, että yleisnäkemys hyväksyttäisiin joulukuun ympäristöneuvostossa 18.12. tai neuvotteluvaltuutus sitä ennen Coreperissa. Puheenjohtajavaltio pyysi maatalousministereitä koordinoimaan näkökulmansa läheisesti ympäristökollegoidensa kanssa, että huolet maatalous- ja metsänäkökulmista otetaan huomioon.

Komissaari Wojciechowski totesi olevan mukava nähdä, että puheenjohtajavaltion kompromissiehdotuksille on orastava yksimielisyys. Komission ehdotus on erittäin tärkeä maatalous- ja metsäsektorille. Se on ensimmäinen askel kohti hiiliviljelyä. Se on uusi tulonlähde ja keino lievittää ilmastonmuutosta. Ruoantuotanto on edelleen EU:n maanviljelijöiden päätoimi, mutta EU:n sertifiointimenetelmä tarjoaa myös mahdollisuuksia lisätuloille. On tärkeää, että lainsäädäntö mahdollistaisi sen, että maanomistajat ottavat järjestelmän laajasti käyttöön. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on löydettävä tasapaino sen välillä, että järjestelmä on toisaalta yksinkertainen ja ei liian kallis ja toisaalta luotettava, avoin ja ympäristön tilaa edistävä.

Julkinen tuki YMP:stä voi tukea hiiliviljelytoimien laajemmassa käyttöönotossa esimerkiksi kannustimilla peltometsäviljelyyn, aluskasveihin, akroekologisiin käytänteisiin, metsittämiseen ja asianmukaiseen turvemaiden hoitoon. YMP-tukea voi käyttää monin eri tavoin, kuten ennakkoinvestointeihin ja auttaa maanviljelijöitä lisäkustannuksissa, jotka syntyvät esim. mittaamisesta, raportoinnista ja toden-

tamisesta. Lisäksi voidaan tukea neuvonta- ja yhteistyöpalveluita ja voidaan rahoittaa pilotti- ja tutkimushankkeita, jotka parantavat hiiliviljelyn tehokkuutta. Ensimmäinen yleiskuva hyväksytyistä YMP:n strategiasuunnitelmista kertoo, että yli 35 % käytössä olevasta maatalousmaasta on saamassa tukea päästövähennyksistä tai hiilen varastoinnista maaperään tai biomassaan.

Komissio toivoo, että puheenjohtajavaltio saa aikaa pian valtuutuksen, jotta kolmikantaneuvottelut parlamentin kanssa voidaan aloittaa mahdollisimman pian. Komissaari toivoo, että lopullinen sopu asetuksesta saadaan tällä lainsäädäntökaudella ja komissio pääsee panemaan täytäntöön sertifiointijärjestelmän ensi vuodesta alkaen.

Yhteensä 21 **jäsenvaltiota** piti puheenvuoron. Jäsenvaltiot suhtautuivat ehdotukseen positiivisesti ja järjestelmän vapaaehtoisuutta pidettiin tärkeänä. Jäsenvaltiot painottivat, että järjestelmän pitää olla luotettava, todennettavissa ja avoin. Lisäksi järjestelmä voi tarjota lisätuloja maanviljelijöille ja metsänomistajille. Usea jäsenvaltio painotti pitkän aikavälin hiilen varastointia. Lisäksi järjestelmästä ei saa tulla liiallista hallinnollista taakkaa hallinnolle eikä maanviljelijöille ja metsänomistajille, jotta ne lähtevät järjestelmään mukaan. Lisäksi järjestelmässä täytyy ottaa huomioon jäsenvaltioiden erilaiset olosuhteet ja muut erityispiirteet. Erityispiirteistä mainittiin mm. metsien suuri määrä ja tilarakenne.

Jäsenvaltiot olivat tyytyväisiä, että aiheesta keskustellaan maatalous- ja kalastusneuvostossa, sillä asialla on iso merkitys maa- ja metsätaloudelle. Jäsenvaltiot näkivät järjestelmässä potentiaalia EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Yksi jäsenvaltio totesi, että ei saa tapahtua kaksoislaskentaa. Muutama jäsenvaltio kuitenkin muistutti, että biodiversiteettiä ja ruokaturvaa ei saa unohtaa. Yksittäinen jäsenvaltio totesi, että järjestelmä ei saa johtaa siihen, että maatalousmaata hankitaan spekulaatiotarkoituksessa ja otetaan pois maatalouskäytöstä.

Puheenjohtajamaan uusista ehdotuksista moni jäsenvaltio tuki, että kehikon soveltamisalaan kuuluisi hiilenpoistojen lisäksi myös maaperän päästöjen vähennykset maatalousmailla. Muutama jäsenvaltio totesi, että ei ollut tyytyväinen siihen, että maatalouden päästövähennykset (esim. kotieläinten päästöt) eivät ole mukana. Lisäksi moni jäsenvaltio tuki puheenjohtajan ehdotusta sertifiointirekisterin perustamisesta.

Muutama jäsenvaltio otti esiin, että ehdotus ei saa mennä pidemmälle biomassan käyttöä koskevissa säännöissä, kuin uusiutuvan energian direktiivi (RED III).

Muutama jäsenvaltio totesi, että toimien pitää olla yhteensopivat muiden politiikkojen kanssa, kuten yhteisen maatalouspolitiikan, ennallistamisen ja maaperän seurantaa koskevan lain kanssa. Yksi jäsenvaltio totesi, että monia hiiliviljelytoimia tuetaan jo yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kautta ja siksi on tärkeää määritellä tarkkaan kriteerit lisäisyydelle. Täytyy olla selvää, että voiko YMP:n kautta tuettuja toimia sertifioida. Toinen jäsenvaltio totesi, että koska kyseessä ovat ilmastotoimet, päärahoituslähde pitäisi olla YMP:n ulkopuolella.

Usea jäsenvaltio tuki puheenjohtajavaltiota, että neuvoston yleisnäkemys saadaan pian aikaiseksi ja päästään aloittamaan kolmikantaneuvottelut parlamentin kanssa.

Suomi totesi, että Suomen hallitusohjelma painottaa vahvasti vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden luomista ja teknologisten nielujen edistämistä. Tarvitaan selkeä järjestelmä, joka mahdollistaa kannustimien luomisen maaperän päästövähennyksiin ja lisäiseen hiilensidontaan. Suomi toivoi, että saataisiin toimiva lainsäädäntö aikaan nopeasti ja että kolmikantaneuvottelut käynnistettäisiin mahdollisimman pian. Suomi toi esiin, että puheenjohtajavaltion viimeisimmässä kompromissiehdotuksessa vaaditaan hiiliviljelyn tuottavan sekä lisäistä hiilenpoistoa että muita ympäristöhyötyjä. Vaatimus muiden hyötyjen tuottamisesta ei palvele laajan ilmastovaikutuksen aikaansaamista ja maiden LULUCF-tavoitteiden saavuttamista. Se hankaloittaa kehikon toimeenpanoa ja keskustelua delegoiduista säädöksistä ja siksi Suomi katsoi, että tätä ehdotusta tulee harkita uudelleen. Lisäksi Suomi totesi, että tulevien delegoitujen säädösten osalta halutaan kiinnittää huomiota siihen, että paikalliset olosuhteet tulee ottaa tässä sääntelyssä kunnolla huomioon.

g) Komission vuoden 2024 työohjelma EU:n maatalouselintarvikkeiden edistämispolitiikasta (14469/23) (Uusitalo)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Italia toi maatalous- ja kalastusneuvoston muihin asioihin tiedotusasiansa komission vuoden 2024 työohjelmasta EU:n maatalouselintarvikkeiden edistämispolitiikasta.

Italia puolusti, että jatkossakin EU:n menekinedistämisvaroja täytyy voida saada viinille ja punaiselle lihalle. Nämä sektorit ovat äärimmäisen tärkeitä maataloudelle, maisemalle, kulttuurille, biodiversiteetille ja sosioekonomisesti. Viiniä ja lihaa ei ole suljettu nyt ulos komission ehdottamasta menekinedistämisen työohjelmasta vuodelle 2024. Menekinedistämispolitiikan on tehtävä oma osansa kilpailukyvyn edistämisessä. Jos suljetaan pois osa tuotteista perusteetta, se heikentää elintarvikesektoria.

Yhteensä 15 **jäsenvaltiota** piti puheenvuoron, joista lähes kaikki tukivat Italiaa painottaen viinin- ja kotieläintalouden taloudellista ja sosiaalista merkitystä maaseudulle. Mitään sektoria ei saa syrjiä ja näitä tuotteita ei saa liittää syöpään. EU:ssa on korkeatasoiset ja kestävät tuotantomenetelmät ja Pellolta pöytään -strategia on hyvä pitää mielessä työohjelmaa laadittaessa, mutta se ei saa johtaa sektorien jättämiseen ulkopuolelle. Yksi jäsenvaltio totesi, että punaisen lihan ja viinin jättäminen ulkopuolelle olisi yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kanssa ristiriidassa. Toinen jäsenvaltio totesi, että mikäli ei tueta eurooppalaisia tuotteita, kuluttajat hakevat tuotteensa muualta ja niiden laatu ei ole yhtä korkea kuin Euroopassa.

Pari jäsenvaltiota kritisoi Italian aloitetta. Yksi jäsenvaltio totesi, että tavallisten maataloustuotteiden edistäminen on sektorin itsensä vastuulla. Jos menekinedistämispolitiikkaa jatketaan, sen täytyy olla linjassa Pellolta pöytään –strategian ja syöpäohjelman kanssa. Vain kestävästi tuotetut ja terveelliset tuotteet pitäisi olla mukana ja liha joka tapauksessa pois. Toinen jäsenvaltio totesi, että menekinedistämispolitiikan keskeinen tavoite pitäisi olla uusien markkinoiden löytäminen unionin ulkopuolelta ja menekinedistäminen EU:n sisällä ei tuo lisäarvoa. Pitäisi keskittyä ravintosisältöön ja terveelliseen ruokaan.

Komissaari Wojciechowski totesi, että vuosittaista työohjelmaa EU:n maatalouselintarvikkeiden edistämispolitiikasta vuodelle 2024 ei ole vielä hyväksytty. Se on otettu esille neuvostoa edeltävällä viikolla teknisellä tasolla. Uudistettu versio, jossa esitettyjä huolia on otettu huomioon, on tulossa äänestettäväksi 25.10. yhteisen markkinajärjestelyn komiteassa.

Suomen edustajat
Ministeri Essayah, ea. Mattila, Kaila, Lampinen, Bondestam, Uusitalo MMM; Aalto, Valonen, Kallio, Ratasvuori, Nilsson EUE; Fant VNK, ministeri Karlström, Ahvenanmaan maakuntahallitus

Asiakirjat
Mainittu asiakohdittain

Liitteet -

Viite -